

ศิลปะกับหลักการทำงานและ การเรียนรู้ของสมอง

<http://eduart4kids.com>

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพันธุ์วดี ไวยรูป

สมอง 3 ส่วน ที่พ่อแม่ผู้ปกครองต้องรู้

เพื่อช่วยดูแลพฤติกรรมเด็ก

ส่วนเหตุผล

ส่วนอารมณ์

ส่วนสัญชาตญาณ

ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยกับส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ทางสมอง

1.

ภาษา
และ
การ
สื่อสาร

ฝึกให้เป็นคนช่างสังเกต

ฝึกการหาเหตุผล

ฝึกเปรียบเทียบ

ฝึกจำแนกแยกแยะสิ่งต่างๆ

ฝึกจัดหมวดหมู่สิ่งของที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน

ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยกับส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ทางสมอง

ฝึกให้เป็นคนช่างสังเกต

ฝึกการหาเหตุผล

ฝึกเปรียบเทียบ

ฝึกจำแนกแยกแยะสิ่งต่างๆ

ฝึกจัดหมวดหมู่สิ่งของที่มีอยู่ใน
ชีวิตประจำวัน

2.

มิติสัมพันธ์และจินตนาการจากการมองเห็น

ให้เด็กได้สัมผัสวัสดุ

อุปกรณ์ต่างๆ
ที่เป็นของจริง

เรียนรู้สิ่งต่างๆ

จาก

ประสบการณ์

ตรง

เข้าใจความสัมพันธ์

ระหว่าง ระยะ ขนาด

ตำแหน่ง และ

การมองเห็น

เข้าใจสิ่งที่มองเห็น

นำสิ่งที่เข้าใจออกมาใช้

ให้เกิดประโยชน์ได้

สังเกตรายละเอียด

ของสิ่งต่างรอบตัว

3.

การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัว

ฝึกให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นในด้านการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ
แบ่งปัน เข้าใจผู้อื่น เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น

การรู้จักตนเอง รับรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเอง

เข้าใจตนเอง จะทำให้ดูแลกำกับพฤติกรรมตนเองได้อย่างเหมาะสม

การปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม

การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ

กระบวนการแปล
ความคิดในสมอง
ออกมาเป็นภาพ

เด็ก คิด และ

ลงมือทำ

เด็กเกิด

ความพอใจ

และมีความสุข

ลักษณะ

กิจกรรมศิลปะ

สร้างสรรค์

การจัด

ปรับเปลี่ยน
ตามเรื่องที่เรียน

ได้พูดคุยเกี่ยวกับ
ผลงานของตน

มีโอกาสใช้วัสดุอุปกรณ์ที่

ให้เวลาเพียงพอ และ

หลากหลาย

ไม่เน้นการลอกเลียนแบบ

ความต้องการการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

การเรียนรู้ใหม่ ๆ ทำให้เกิดการก่อรูป
ความคิดต่าง ๆ

ความคิดต่าง ๆ เป็นพื้นฐาน
การเจริญเติบโตทางสติปัญญา

พัฒนาการด้านภาษา/ทักษะการคิด
ในวัยนี้ → จะนำไปสู่การสั่งสมข้อมูล
นำข้อมูลออกมาใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ
← อย่างมีประสิทธิภาพ

การมีอิสระทางความคิด → **ความคิดสร้างสรรค์**

สมองซีกซ้าย

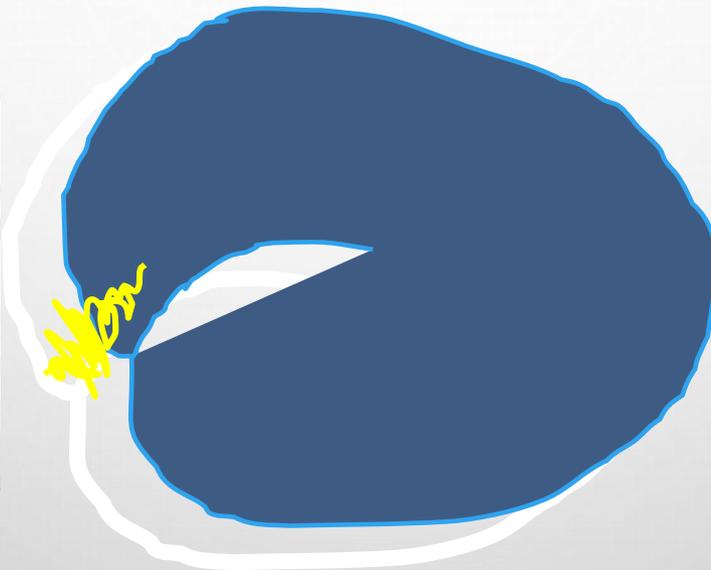
- * ภาษา
- * การฝึกฝนซ้ำ
- * จำนวน
- * รายละเอียด
แยกย่อย

สมองซีกขวา

- * ดนตรี ศิลปะ
- * จังหวะ
- * จินตภาพ
- * ภาพรวม
- * สรุปลความคิด

การฝึกใช้สมอง 2 ซีกให้สัมพันธ์กลมกลืน
สมองจะมีพลังทำให้เด็ก ๆ คิดได้ดีขึ้น

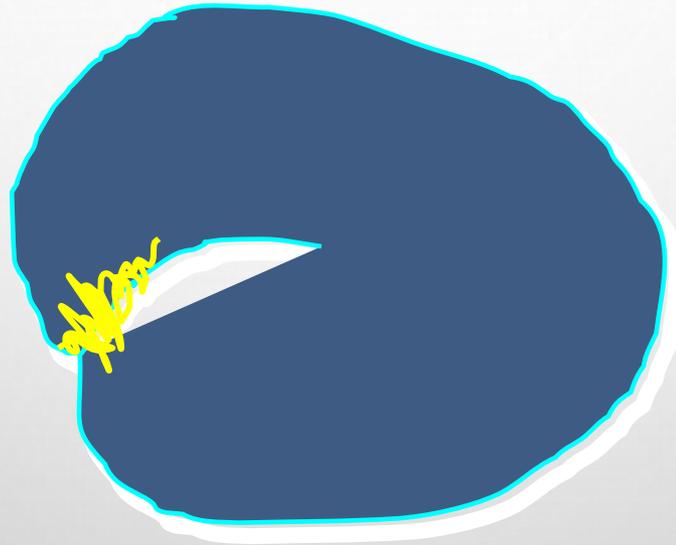
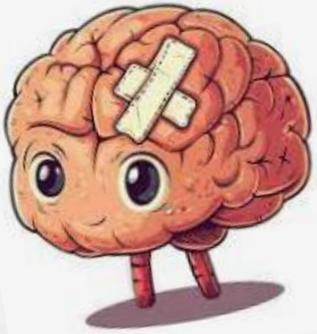
เมื่อเกิดความเครียด
จะส่งผลกระทบต่อสมองอย่างมาก

แทบไม่ปรากฏการทำงานในสมองเลย

เมื่อเกิดความเครียด

จะส่งผลกระทบต่อสมองอย่างมาก

สาเหตุที่
เด็ก
เครียด?

แทบไม่ปรากฏการทำงานในสมองเลย

ศัตรูของสมองและการเรียนรู้

ถูกดูว่า

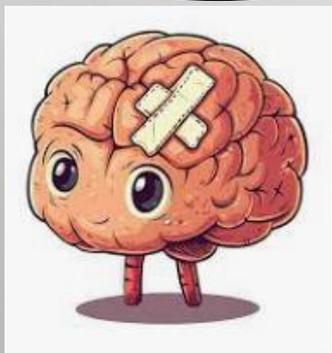
ถูกเร่งรัด

ประกวด

แข่งขัน

เปรียบเทียบ

วิจารณ์

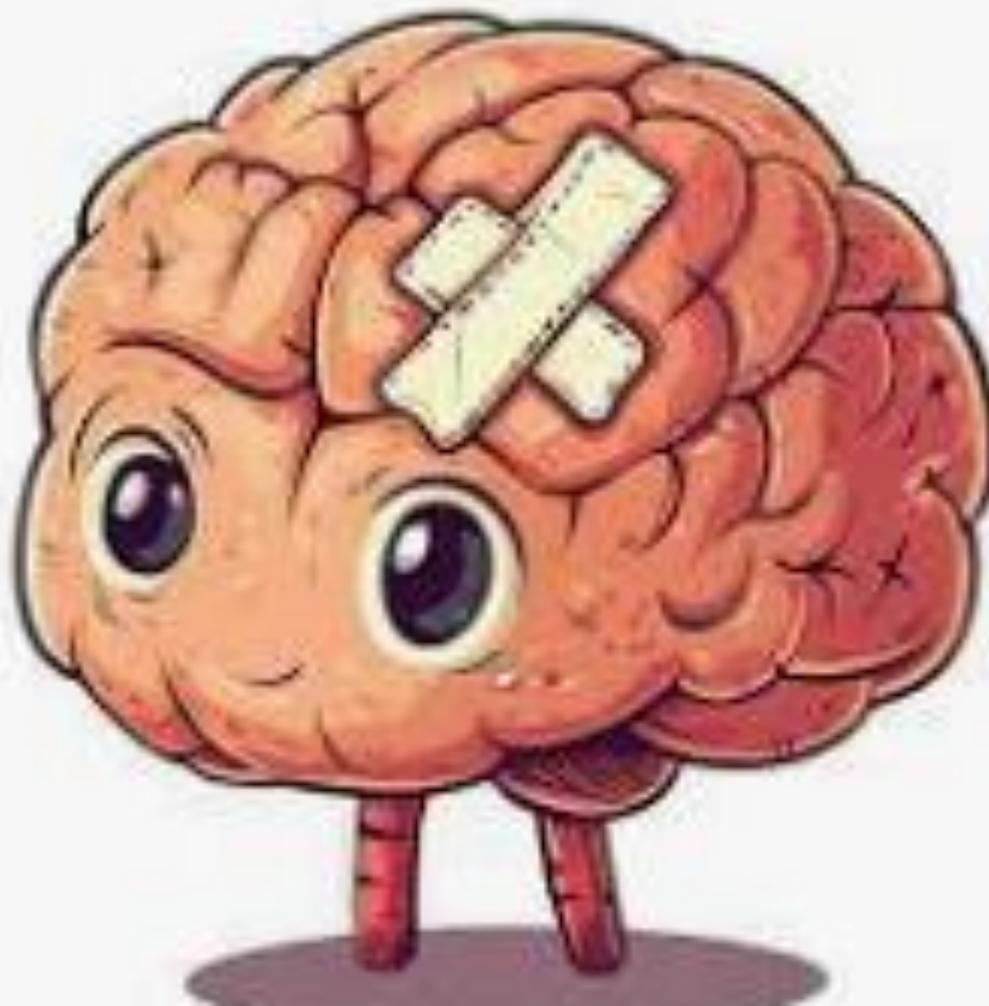
ปัญหาสภาพแวดล้อม

ศัตรูของสมองและการเรียนรู้

~~ถูกดู~~

แข่งขัน

ขาด

การณ์

ศัตรูของสมองและการเรียนรู้

ถูกเร่งรัด

เปรียบเทียบ

ถูกดูว่า

ประกวด

แข่งขัน

วิจารณ์

ไปสวนสาธารณะ พวกเขาสนุก
จนสัญญาว่าจะพาพวกเขาไปอีก
แต่วันรุ่งขึ้นปรากฏว่าฝนต้อง

ศิลปะบำบัด

ParentsOne

4

ศิลปะบำบัด ปรับอารมณ์ลูกน้อย

การอดนอน

อารมณ์ไม่ดี ขาดความสุข
มีความวิตกกังวล มองตนเองในแง่ลบ

ปัจจัยที่ทำให้ลายสมอง
หรือยับยั้งการเจริญเติบโต

ขาดอาหารและภาวะโภชนาการ

สมองไม่ได้ถูกกระตุ้น
ให้ใช้ความคิด

วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู

10

คะแนน

ภาพเขียนรางวัลยอดเยี่ยมระดับอนุบาล หัวข้อ ความสุข
ด.ญ.ดาริกา จันทิมา ด.ช.ธีรย์ พิทักษ์ศฤงคาร

นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์
ประติมากรรมของโรแดง

กล่องสร้างบ้าน .. ในวัยเด็ก

ภาพเขียน
ด.ญ.ด

ห้องเรียนนี้ไม่มียางลบ

พี่มา เราเอง

Siam Modern Art
27 กรกฎาคม เวลา 07:19 น.

ในห้องเรียนห้องหนึ่ง คุณครูได้กำหนดข้อตกลงกับเด็กๆ
ทุกคนที่เข้ามาเรียนว่า

“ห้องเรียนของเราจะไม่มียางลบ เราจะไม่ใช่ยางลบกัน”

เด็กๆ ทุกคนถามคำถามกลับมาทันที **“แล้วถ้าเราทำผิด เราจะใช้อะไรลบคะ”**

คุณครู **“เราไม่ต้องลบ หนูแค่ขีดกากบาท หรือ ทิ้งไว้และไปเขียนในส่วนอื่นของกระดาษแทน”**

เด็กๆ ยังไม่หมดคำถาม

“ทำไมคุณครูถึงไม่ยอมให้เราใช้ยางลบ ครูคนอื่นให้เราใช้ได้เลย
ครูไม่ยอมให้งานของเราสวยๆ เหมือคะ”

คุณครู “สำหรับครูงานสวยไม่ได้ดูแค่ร่องรอยที่เราวาด แต่ดูที่
ความตั้งใจของเด็กๆ และครูอยากให้เราได้เรียนรู้... รู้จักระวัง
คิดก่อนทำ คิดก่อนเขียนหรือวาด ข้อผิดพลาดของเรา เพื่อครั้ง
หน้าจะได้ไม่ทำพลาดแบบเดิม และให้ยอมรับในสิ่งที่ตนเองทำ”
เด็กๆ คนอื่นพยักหน้าอย่างเข้าใจและยอมรับในแนวทางที่คุณครู
บอก

ในคาบเรียนนี้เป็นคาบเรียนแรกที่ห้องเรียนนี้ไม่มียางลบ ระหว่าง
ที่เด็กๆ วาดภาพ เด็กหญิงคนหนึ่งพูดขึ้นมาทันทีว่า “ครูคะหนู
อยากได้อย่างลบ หนูวาดผิดค่ะ”

คุณครู “ไม่เป็นไร หนูวาดตรงอื่น หรือ หนูจะขีดกากบาททิ้งก็
ได้นะ”

เด็กหญิง “ไม่เอา ภาพหนูไม่สวยพอดี ั้งหนูขอกระดาษแผ่น
ใหม่เลยได้ไหมคะ”

“ภาพของเธอนั้นมีทั้ง “บ้าน” “ภูเขา” “ทะเล” แต่จุดที่เธอทำ
พลาดนั้นเล็กน้อย มีเพียงแค่เส้นยึกยือที่เธอตั้งใจจะวาดเป็น
คลื่น แต่วาดโผล่พ้นเส้นที่แบ่งระหว่างทะเลกับท้องฟ้าเท่านั้น
ความผิดพลาดของเธอเล็กน้อยๆ”

“ความสวยงาม” คือ สิ่งที่ได้เล็กๆ ทุกคน
ให้ความสำคัญ แต่จุดเล็กๆ ที่ผิดพลาดสามารถทำให้ทั้งภาพ
หมดความสวยงามได้เสียหรือ?

คุณครู “ครูขอโทษนะ แต่ห้องเรียนนี้ไม่มียางลบ และครู
คิดว่า หนูวาดมาตั้งเยอะแล้ว น่าเสียดายที่หนูจะทิ้งภาพนี้
ไป หนูลองวาดเส้นนั้นให้เป็นอย่างอื่นดูไหม”

(แม้ว่า จุดผิดพลาดที่เธอทำจะเล็กมาก แต่คุณครูก็ไม่ได้
ต้องการบอกว่า จุดนั้นมันเล็กน้อยนะ เพราะสำหรับเธอมัน
คงยิ่งใหญ่มาก)

เด็กหญิงคิดอยู่ชั่วครู่ก่อนจะพูดขึ้นว่า **“หนูจะวาดเป็นเรือ
ต่อจากเส้นนี้ได้ไหม”**

คุณครู **“เป็นความคิดที่ดีนะ ลองวาดดูนะ”**

ไม่นานเด็กหญิงก็วาดเส้นต่อเติมเส้นที่ผิดพลาดให้กลายเป็น
เรืออย่างที่เธอบอกคุณครูไว้

ก่อนหมดชั่วโมงเรียน...

เด็กหญิงเดินมาหาคุณครูแล้วพูดว่า

“ต่อไปนี้หนูจะไม่ใช้ยางลบแล้ว ทั้งที่บ้านและโรงเรียน”

คุณครู “อะไรทำให้หนูเปลี่ยนใจ?”

เด็กหญิง “วันนี้หนูลองวาดเส้นที่หนูวาดผิดไป กลายเป็น
สวยกว่าเดิมอีก”

คุณครู “นั่นสินะ หนูทำให้สิ่งที่หนูทำพลาดกลายเป็นส่วน
ที่เติมเต็มภาพได้สวยงามมากๆ เลย”

เด็กหญิง “เติมเต็ม?”

คุณครู “ทำให้สมบูรณ์มากขึ้น”

เด็กหญิง “ครูรู้ไหมหนูवादอะไร?”

คุณครูตอบอย่างเถรตรง “ภูเขา บ้าน เมฆ ทะเล มีปลา ปู
สายรุ้ง เรือ มีคนบนเรือด้วย”

เด็กหญิง “มีอีกไหมคะ”

คุณครู “น้ำ? ท้องฟ้า?”

เด็กหญิง “.....”

ฟังคำตอบแล้วถึงกับยิ้มตาม

เด็กหญิง “**ครูรู้ไหมหนูवादอะไร?**”

คุณครูตอบอย่างเถรตรง “**ภูเขา บ้าน เมฆ ทะเล มีปลา ปู
สายรุ้ง เรือ มีคนบนเรือด้วย**”

เด็กหญิง “**มีอีกไหมคะ**”

คุณครู “**น้ำ? ท้องฟ้า?**”

เด็กหญิง “**ความสุขค่ะ หนูवादทุกอย่างยิ้ม**”

ฟังคำตอบแล้วถึงกับยิ้มตาม

วันนี้เด็กหญิงได้เรียนรู้บทเรียนที่สำคัญในชีวิต

**“ชีวิตจริงเราไม่มียางลบ ถ้าเราทำผิดพลาด
ทางออกมีแค่.....**

เราจะเผชิญปัญหา และพยายามแก้มันอย่างเต็มที่ เมื่อ
เราทำเต็มที่แล้ว เราควรยอมรับ แล้วก้าวข้ามผ่านมันไป
สุดท้าย สิ่งที่เราควรมีในชีวิต คือ การใช้ชีวิตอย่างมี
ความสุขบนความไม่สมบูรณ์แบบนั่นเอง”

แค่เพียงห้องเรียนไม่มียางลบ หรือ อุปกรณ์ลบคำผิด
เด็กๆ ก็ได้เรียนรู้หลายอย่าง

(1) "คิดก่อนลงมือทำ"

ถ้าเรามียางลบ เราจะเขียน และวาดอย่างไม่ระมัดระวัง
ถ้าเราไม่มีมัน เราจะตั้งใจ คิดก่อนทำ และพยายามระวัง
ในการเขียนและวาดในแต่ละครั้งมากขึ้น

(2) “แก้ไขปัญหาลเฉพาะหน้า” และ “ฝึกความยืดหยุ่น”

ถ้าเรามียางลบ เราจะไม่มีโอกาสฝึกแก้ปัญหาล เพราะเรา
จะลบมันทิ้ง แทนที่จะคิดว่าเราจะวาดหรือเขียนปรับแก้
เป็นอย่างไรแทน

(3) “เรียนรู้ข้อผิดพลาด และไม่ทำมันผิดซ้ำ”

ถ้าเรามียางลบ เราจะลบข้อผิดพลาดของเราไป
แล้วเราไม่ได้กลับมาทบทวนข้อผิดพลาดของเราในอนาคต
เช่น ถ้าเราเขียนผิด แล้วเราลบมัน เมื่อมองกลับมา
เราจะไม่รู้ว่่า เรามักผิดพลาดที่คำไหน หรือ วาดตรงไหน
แต่ถ้าเราทิ้งร่องรอยเอาไว้
เราจะได้กลับมาทบทวนมันในอนาคต

(4) “ยอมรับในข้อผิดพลาด และก้าวต่อไป”

เพื่อให้เรายอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง
จุดเล็กๆ ที่ทำผิดพลาดบนกระดาน

เราต้องเรียนรู้ข้อผิดพลาด

แล้วมองภาพรวมมากกว่าจะจับจ้องแค่ข้อผิดพลาดนั้น

(5) “ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขกับสิ่งที่มี สิ่งที่เราเป็น
และปัจจุบันที่เราอยู่”

ที่มา เราเอง

Siam Modern Art

27 กรกฎาคม เวลา 07:19 น.

